

μενα κάτω από τὰ βρύσεις διὰ τὰ δέχονται τὸ ὕδωρ. Θράκ. (Δαδ. Ἑλληνοχώρ.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ. κ.ά.) γ) Κτιστὴ δεξαμενὴ πρὸς ἀποθήκευσιν ὕδατος Α. Ρουμελ. (Συναπλ.) Θράκ. (Ἀμόρ. Σουφλ.): Πέτα του μέσ' 'ς τοῦ γιαλάζ'! Συναπλ. Συνών. γούρνα, στέρνα. 2) Κοίλωμα βράχου παρὰ τὴν θάλασσαν, περιέχον θαλάσσιον ὕδωρ Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Συνών. ἀλατόγούρνα, ἀλατόλουμπα, ἀλατότοπος 2, ἀλυκή, ἀλατῶνα, ἀρὸς 1, γιαλάκα, λούμπα 2 β. β) Αὐλάκι, ρεῖθρον, πᾶσα κοιλότης πλησίον ἢ ἐντὸς αὐλῆς οἰκίας μετὰ ἢ ἄνευ ὕδατος Πόντ. (Οἶν. κ.ά.): Τὰ παπία τσαλαβουτοῦνε 'ς σὸ γιαλάκιν. Τὸ μωρόν ἐπαίζεινε 'ς σὸ γιαλάκιν κ' ἐμουντζουρῶθε (= ἐρρυπάνθη, ἐλερώθη κ.ε). 3) Πρασινὰ κήπου Πόντ. Τσακων. (Χαβουτσ.) 4) Ἀγροτικαὶ ἐγκαταστάσεις εὐρισκόμεναι εἰς χαράδραν Πόντ.: 'Α ὀργώνουμε τὰ γιαλάκᾱ. 5) Ἡ παιδιὰ γιαλάκα 2, τὸ ὅπ. βλ., Θράκ. (Μαδυτ.) 6) Συνθηματ. εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν κασιτερωτῶν, τὸ μέρος ὅπου καθαρίζουν τὰ χαλκώματα Ἡπ. (Χουλιαρ.) 7) Πληθ. μεταφ., λακκίσκοι σχηματιζόμενοι εἰς τὰς παρειὰς μειδιῶντος προσώπου Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) Συνών. λακκάκι, λακκουδάκι.

γιαλακοζούμι τό, Ἡπ. (Θεσπρωτ. Κωστάν.) γιαλακοζούμ' Ἡπ. (Χουλιαρ.) γιαλακοζούμα ἢ, Ἡπ. (Τσαμαντ.) Ἐκ τῶν λ. γιαλάκι (II) καὶ ζουμί.

Συνθηματ. λ. εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν κασιτερωτῶν, τὸ ἀφέψημα τοῦ καφέ, ὁ καφὲς ἔνθ' ἄν.: Νὰ λάβουμε 'ς τὸ κουφαλιάρικο νὰ σιορέψουμε γιαλακοζούμα (νὰ πᾶμε στὸ καφενεῖο νὰ πιοῦμε καφέ) Τσαμαντ. Συνών. μαυροζούμι.

γιαλάκριν τό, Πόντ. (Κερασ.) γιαλάκρ' Πόντ. (Χαλδ.) Ἐκ τῶν οὐσ. γιαλὸς καὶ ἄκριν < ἄκρα. Παραλία, ἀκρογιαλιά ἔνθ' ἄν.

γιαλάκωμα τό, ἀμάρτ. γιαλάκωμαν Πόντ. Ἐκ τοῦ ρ. γιαλακῶνω. Τὸ κοίλωμα, τὸ βαθούλωμα τῶν ματιῶν.

γιαλακῶνω Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) Ἐκ τοῦ οὐσ. γιαλάκι (II).

Κοιταίνομαι: Φρ. Ἐγιαλάκωσαν τ' ὀμμάτᾱ τ' (ἐκ νόσου ἢ λοχνότητος, ἐβαθούλωσαν τὰ μάτια του) Κερασ. Τὰ μάγ'λα μ' ἐγιαλάκωσαν (ἀδυνατίσας) αὐτόθ.

γιαλαμαδιάρης ἐπίθ. ἐνιχ. γιαλαμαδιάρ'ς Ἰμβρ. Ἐκ τοῦ οὐσ. γιαλαμαῖς καὶ τῆς παραγ. καταλ. -ιάρης, ἀπὸ τοῦ θέμ. τοῦ πληθ. γιαλαμαῖδες.

Ὁ πάσχων ἐκ τῆς νόσου γιαλαμαῖς 1, τὸ ὅπ. βλ. Συνών. γιαλαμαῖς 2.

γιαλαμαῖς ὁ, Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἶν. Ἀμόρ. Ἐπιβάτ. Μάδυτ. Μαῖστρ. Σαρεκκλ. Τσακίλ κ.ά.) Ἰμβρ. Ἰων. (Βουρλ. Σμύρν.) Κυδων. Κῶς (Καρδάμ. κ.ά.) Λέσβ. (Πολιχνῖτ. κ.ά.) Λήμν. Μακεδ. (Δαμασκ. κ.ά.) Σάμ. Σῦρ. Τένεδ. Χίος γιαλαμαῖς Πελοπ. (Ἀχαῖα).

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yalam* = λειχήν. Ὁ τύπ. γιαλαμαῖς πιθαν. κατὰ παρετυμ. πρὸς τὸ γελοῖος.

Α) Κυριολ. 1) Ἐπὶ ἀνθρώπων, ἀσθένεια τῶν χειλέων τοῦ στόματος συνισταμένη εἰς λύσιν τῆς συνοχῆς τοῦ δέρματος, προκαλουμένη δὲ ἐξ ὑπερβολικοῦ καύσωνος καὶ δίψης. Ἡ ἀσθένεια αὕτη προσβάλλει κυρίως τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὸ ὑπαιθρον γεωργούς, ποιμένας, βουκόλους ἔνθ' ἄν.: Ἐβγαλα γιαλαμαῖς τ' ἀχείλ' Θράκ. Πῆγε 'ς τὰ βόδια κι ἄν'ξε πάλε ὁ γιαλαμαῖς τ' Τσακίλ. Μὴν πααίν-νης μαζ-ζίν τον, γιατί 'ὰ σοῦ κολ-λήση τὸ γ-γιαλαμαῖν Καρδάμ. || Φρ. Βγάζω γιαλαμαῖ (=φλυαρῶ) Σῦρ. Σώπα πιά, κ' ἔβγαλες γιαλαμαῖ! αὐτόθ. Ἀμ' τοῦ πέ πέ, ἔβγαλι γιαλαμαῖ (ἀμ' = ἀπό· ἀπὸ τὸ εἰπέ... τὴν μεγάλην φλυαρίαν...) Κυδων. || Ἄσμ.

Τ' ἀχείλι σ' τοῦ σκιζᾶτον, | πῶχ' τοῦ γιαλαμαῖ Αἶν. β) Εἶδος ἐκζέματος τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται εἰς τὰ χεῖλη τῶν ζώων Λέσβ. (Πολιχνῖτ.) Συνών. μαγιασιλί. γ) Κιτρίνη μεμβράνη ἐκατέρωθεν τῆς βάσεως τοῦ ράμφους νεοσσῶν πτηνῶν Θράκ. (Τσακίλ.): Τὰ δὰ κάμ'ς, βρε τ' ἄωρι μ', αὐτὰ τ' ἀσπροῖτάκια μὲ τὸ γιαλαμαῖ; (τί θὰ τὰ κάμης... τὰ σπουργιτάκια...;) 2) Ὁ πάσχων ἐκ τῆς νόσου ταύτης Θράκ. (Αἶν. Ἐπιβάτ. Μάδυτ. Σαρεκκλ. Τσακίλ.) Ἰων. (Σμύρν.) Λέσβ. Λήμν.

Β) Μεταφ. 1) Ὁ φύλαρος Λέσβ. 2) Ὁ ἀσκῶν ἀγροτικὸν ἢ ποιμενικὸν ἐπάγγελμα, ἄξεστος, ἀγροῖκος, ἀκάθαρτος, ὡς προσβαλλόμενος συνήθως ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης Θράκ. (Αἶν. Ἀμόρ. Ἐπιβάτ. Μάδυτ. Σαρεκκλ. Τσακίλ.) Ἰων. (Βουρλ. Σμύρν.) Λήμν. Πελοπ. (Ἀχαῖα): Αἶδε, βρε γιαλαμαῖ! Σαρεκκλ. Εἶσαι ἕνας γιαλαμαῖς Βουρλ. Τί κάνεις ἔτσι, ρε γιαλαμαῖ; Πελοπ. (Ἀχαῖα) Γκρεμίσου ἀποδῶ μπροστά μου, γιαλαμαῖ! αὐτόθ. Φρ. Ἡμέρα τῶν γιαλαμάδων = ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου (ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην λήγει ἡ ἐτησίᾳ σύμβασις τῶν μισθωτῶν βουκόλων, ποιμένων, γεωργῶν, οὗτοι δὲ ἐπωφελοῦνται τῆς εὐκαιρίας νὰ ἐορτάσουν προκειμένου ἀπὸ τῆς ἐπομένης νὰ δεσμευθοῦν διὰ νέας συμβάσεως ἐργασίας) Θράκ. (Μάδυτ.) β) Εἰδικῶς, ὁ κάτοικος τοῦ χωρίου Πλάγια τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν περιοίκων εἰρωνικῶς ὀνομαζόμενος Θράκ. (Τσακίλ.) Εἶπανε κ' οἱ γιαλαμαῖδες νὰ βγάν'νε ἕναν αἰ-Θόδωρο, ἀμὰ δὲ δὸ καταφέρανε.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν. Βιθυν. (Κουβούκλ.) Μακεδ. (Θεσσαλον.) Πελοπ. (Λάμπ. Πάτρ.) καὶ ὡς παρωνύμ. Κύθηρ. Σάμ.

γιαλαμοχείλης ἐπίθ. ἐνιχ. γιαλαμαχείλ'ς Ἰμβρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γιαλαμαῖς καὶ χείλη, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. ἀχείλι.

Ὁ πάσχων ἐκ τῆς νόσου γιαλαμαῖ, διὰ τὸ ὅπ. βλ. γιαλαμαῖς Α2.

γιαλαμπένιος ἐπίθ. Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γιαλαμπί.

Ἐπὶ ἐνδυμάτων, ὁ κατεσκευασμένος ἐξ ὑφάσματος γιαλαμπί, τὸ ὅπ. βλ.: Ἄσμ.

Οὔλα τὰ φάδια ξένα 'ναι, τὰ στ'μόνια ἔναι δικά σου τσ' ὁ γιαλαμπένιος μεντενὲς ἔναι τῆς πεθερᾶς σου. (μεντενὲς = εἶδος κοντοῦ ἐπενδύτου). Συνών. γιαλαμπι 2β.

γιαλάμπι τό, Ἀνδρ. γιαλαβι Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yala* b i καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ρ. *yala* b i m a k = ἀπαστράπτω.

1) Ὑψοςμα μεταξωτὸν μονόχρωμον με στιλβούσας ἀποχρώσεις ἐνθ' ἄν. 2) Νυμφική ἐσθής κατεσκευασμένη ἐκ τοιούτου ὑφάσματος Σκυρ. β) Ἐπιθετ. *γιαλαμπένιος*, τὸ ὅπ. βλ., Ἄνδρ.: *Ἡ Μαριώ τοῦ Ἀριστείδου με τὸ γιαλαβὶ μεταξωτὸ φουστάνι.*

γιαλάνης ἐπίθ. ἀμάρτ. *γιαλάν'ς* Λέσβ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yala n* = ψεύδος.

Γιαλαντζής 1, τὸ ὅπ. βλ.: Ἄσμ.

Ἄιδι σύ, *γιαλάν' δονιὰ*, σὲ μένα μὴ παινιέσι, τόσο τσιρὸ σὶ γλέδισα τσι τώρα μ' ἀπαρνειέσι.

γιαλαντζής ἐπίθ. Ἡπ. (Δρόβιαν. Κόνιτσ. κ.ά.) Θράκ. (Ἀδριανούπ. Γάν. κ.ά.) Κωνπλ. Μακεδ. (Βόιον Καστορ. κ.ά.) — Λεξ. Μπριγκ. Δημητρ. κ.ά. *γιαλαντζής* Μακεδ. (Γρεβεν.) *γελαντζής* Ἡπ. (Ἰωάνν. κ.ά.) Θάσ. Ἰων. (Βουρλ.) Κωνπλ. Μεγίστ. — Λεξ. Βλαστ. 365 κ.ά. *γελαντζής* Ἡπ. (Πωγών.) Κρήτ. Πελοπ. (Λακων. Μάν.) *γελαντζής* Ρόδ. *γιαλαντζής* Ἡπ. (Ζαγόρ. Κόνιτσ. κ.ά.) Μακεδ. (Κοζ.) *ιλαντζής* Μακεδ. (Σιάτ.) *γιαλατζής* Λήμν. ἄκλ. *γιαλαντζή* Ἀθῆν. Σάμ. — Λεξ. Πρω. Δημητρ. *γελαντζή* Κωνπλ. *γελαντζή* Κρήτ. *γιαλαντζή* Κωνπλ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yala n c i* = ψεύστης, ψευδής. Ὁ τύπ. *γελαντζής* κατὰ παρετυμ. πρὸς τὸ *γελῶ* = ἐξαπατῶ.

1) Ψεύστης, ἀπατεὼν Α. Ρουμελ. (Σωζόπ.) Θάσ. Ἰων. (Βουρλ.) Κρήτ. Μεγίστ. Πελοπ. (Λακων. Μάν.) Ρόδ. — Λεξ. Μπριγκ.: Ἄσμ.

Ὁ χάρος εἶναι *γελαντζής*, μὰ καὶ πολὺ μαριόλος.

Ἔς τὸ *ἔβα* δώνει τὰ κλειδιά, ἔς τὸ *ἔβγα* δὲ δὰ δώνει Λακων.

Μπρόβαλε ἔς τὸ μεζάρι μου καὶ βάστα κ' ἓνα ρόδο, *γιατὶ πολὺ σ' ἀγάπουν* ἔς τὸ *γελαντζή* τὸ γόσμο (μεζάρι = τάφος) Κρήτ.

Πῆτε τους καλορρίζικα, πῆτε τους νὰ γηράσουν, αὐτὸν τὸν γελαντζή ντουγιᾶν καλὰ νὰ τὸμ περάσουν

Ρόδ. β) Πλανόδιος πωλητὴς Θράκ. εἰρων., *Γιαλαντζήδες* = οἱ κάτοικοι τῶν Γανοχώρων τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν περιοίκων. Λέγονται δὲ οὕτως ἐπειδὴ ἐξαπατοῦν τοὺς ἀγοραστὰς Θράκ. γ) Ἀκλιτ. *γιαλαντζή* ντολμᾶδες = νηστήσιμοι ντολμᾶδες γεμιστοὶ με ρύζι καὶ μαγειρευμένοι με λάδι, κατ' ἀντιδιαστολήν πρὸς τοὺς πραγματικούς, τοὺς ἀληθινούς, οἱ ὅποιοι παρσκευάζονται με κρέας ψιλοκομμένον, κιμῶν πολλὰ. Συνών. *ψευτογιαπράκα*, *ψευτοντολμᾶδες*. 2) Οὐς., ὁ πλανήτης Ζεὺς, ὡς ἐξαπατῶν τοὺς χωρικούς, οἱ ὅποιοι παραπλανώμενοι ἀπὸ τὴν λαμπρότητά του τὸν ἐκλαμβάνουν ὡς τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς, τὴν Ἀφροδίτην Ἡπ. (Δρόβιαν. Ζαγόρ. Ἰωάνν. Κόνιτσ. Πωγών.) Θάσ. Λήμν. Μακεδ. (Βογασ. Βόιον Καστορ. Σιάτ.) Χάλκ. — Λεξ. Βλαστ. 365 Δημητρ.: Οὐ *γιαλαντζής* ἀπὸν γέλασι τὴ νύχτα τοὺς βλάχ'ς καὶ τοὺς σκηνίτις καὶ σ' κώθ' καν τὰ μισά' χτα καὶ τοὺς ἔπιασαν οἱ κλέφτις. Ἐνόμ'σαν πὼς ἦταν τ' ἄστρον τῆς ἑμῆς Καστορ. || Ἄσμ.

Μὲ γέλασεν ὁ γελαντζής, τ' ἄστρο καὶ τὸ φεγγάρι καὶ βγήκα δίπλα ἔς τὰ βουνά, δίπλα ἔς τὰ κορφοβούνια Ἡπ. Συνών. *περιγελαντζής*.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γιαλαντζής* Ἀθῆν. Μακεδ. (Θεσσαλον.), *Γιαλαντζής* Μακεδ. (Θεσσαλον.) καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γιαλαντζής* Θράκ. (Κεσάν.) καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γιαλαντζή* τ' *Μάδρα* Μακεδ. (Στεφανιν.) καὶ *Γιαλαντζή* Τσεσμέ Μακεδ. (Παλαιοκόμ.)

γιαλάπα ἡ, Ἀθῆν. Ζάκ. — Λεξ. Μπριγκ. *διαλάπα* Παζ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *gi al a p p a* = τὸ φυτὸν Ἰπομοία ἡ φαρμακευτικὴ (*Ipomoea i al a p a* ἡ *purga*) καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς καθαρτικὴ ρητίνη.

Τὸ φυτὸν Ἰπομοία ἡ φαρμακευτικὴ (*Ipomoea i al a p a* ἡ *purga*), τῆς οἰκογ. τῶν Περιαλλοκαυλωδῶν (*Convolvulaceae*), τῆς τάξ. τῶν Σωληνιανθῶν (*Tubiflorae*) Παζ. β) Τὸ ἐκ τῆς ρητίνης τοῦ φυτοῦ τούτου παρασκευαζόμενον καθαρτικὸν φάρμακον ἐνθ' ἄν.: *Τὴ διαλάπα σου ἔδωκα, ποὺ δὲ βορεῖς νὰ με ἰδῇς*; Παζ.

γιαλαῖς ὁ, ἀμάρτ. *γιαλ-λαῖς* Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐς. *γιαλὸς* διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -αῖς, πιθαν. κατ' ἄλλα ὀνόματα ἀνέμων ὡς βοριάς, θρασκιάς, νοτιάς κ.τ.τ.

Ὁ ἐκ τοῦ αἰγιαλοῦ πνέων δροσερὸς ἀνεμος, ὁ μπάτης: *Ἐκασαν ἔς τὸν-γιαλ-λαῖν τζ' ἐν ἔχουσιν ὄρεξιν νὰ σηκωθοῦσιν.*

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν.

γιαλαστοιβή ἡ ἐνιαχ. *γιαλαστ'βή* Σκυρ.

Ἐκ τῶν οὐς. *γιαλὸς* καὶ *ἀστοιβή*.

Τὸ φυτὸν Κιχώριον τὸ ἀκανθῶδες (*Cichorium spinosum*) τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων (*Compositae*). Συνών. *ἀλιφόνι*, *ἀλιφόνι* τῆς *περγιαλιᾶς*, *ἀφάνα* τοῦ *γιαλοῦ*, *γιαλαστοιβιά*, *γιαλοσερέδα*, *ραδίκα*, *ραδίκι* *γιαλίτικο*, *ραδικοστοιβιά*, *ραδίκι* τοῦ *γιαλοῦ*, *σταμναγκάθι*, *σταμνάγκαθο*.

γιαλαστοιβιά ἡ, Ἰμβρ. Τένεδ.

Ἐκ τῶν οὐς. *γιαλὸς* καὶ *ἀστοιβιά*.

Γιαλαστοιβή, τὸ ὅπ. βλ.

γιαλοστοιβίδα ἡ, ἐνιαχ.

Ἐκ τῶν οὐς. *γιαλὸς* καὶ *ἀστοιβίδα*.

Γιαλοστοιβή, τὸ ὅπ. βλ.

γιαλελῆς ἐπίθ. Πελοπ. (Δάρ. Ἀρκαδ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y e l e l i*.

Ὁ ἔχων πολλὰ προτερήματα: *Εἶναι σ' οὐλα του γιαλελῆς*, ἀλλὰ ἔς τὰ γράμματα *ἐρχεται λιγούλι βαρύνσκοπος* (= καθυστερημένος).

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν. Κέρκ. Μακεδ. (Θεσσαλον. Σέρρ.) Πελοπ. (Αἴγ. Καλάμ. Κορών. Μεσσην. Μολ. Πάτρ. Πύργ. Σπάρτ.) Στερελλ. (Θῆβ. Μαρκόπ.) καὶ ὡς παρωνύμ. Πελοπ. (Αἴγ. Καλάμ. Κορών. Πύλ.)

γιαλελί τό, Κρήτ. Κύπρ. Ἰων. (Σμύρν.) *γιαλελί* Ἰων. (Σμύρν.)

Ἐκ τοῦ Ἀραβ. *y a l - e l* = ἄσμα. Ὁ τύπ. *γιαλελί* πιθαν. διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ὁμοιοκαταληξίας.

Ὁ σκοπὸς τοῦ ἄσματος. ἐνθ' ἄν. Ἡ λ. εἰς φρ. καὶ ἐπιφών.: *Τοῦ ἄσματος νὰ πάψη, μ' αὐτὸς τὸ γιαλελί του! Τὸ πήραμε γιαλελί!* Κρήτ. Συνών. φρ. *Αὐτὸς ποῦ ν' ἀκούσῃ! τὸ σκοπὸ του - τὸ βιολί του - τὸ χαβᾶ του* || Ἄσμ.

Γιαλελί, γιαλελάτσι, γιαλελί, γιαλελί, ἐφάαν μας οἱ πόνοι κ' οἱ ἀναστεναγμοὶ Σμύρν.

γιαλελί τό, Ἰμβρ. Κάρπ. Κῶς (Καρδάμ. Πυλ. κ.ά.) Λέρ. Μεγίστ. Σύμ. *γιαλιλί* Λήμν. Σάμ.

